

REPERE DE CONȚINUT

Curtea poate interpreta Convenția Europeană reieșind din competența sa consultativă, dar și din competența sa contencioasă. Atunci când se pronunță asupra fondului unui caz, Curtea poate face anumite interpretări a dispozițiilor materiale ale Convenției. În acest caz Curtea se conduce după anumite metode și principii de interpretare.

Atunci când Curtea procedează la interpretarea unei dispoziții a Convenției ea recurge la:

- *Interpretarea largă.* Preocupată în ideea asigurării unei protecții efective a drepturilor garantate de Convenție, Curtea de la Strasbourg are tendința de a consacra o interpretare largă a drepturilor garantate prin Convenție. Jurisprudența relativă la articolul 6 CEDO, este ilustrativă în acest sens: „Într-o societate democratică, în sensul Convenției, dreptul la o bună administrare a justiției ocupă un loc într-atât de eminent că o interpretare restrictivă a articolului 6, par. 1, nu ar corespunde scopului și obiectului acestei dispoziții”. Cu toate acestea Curtea nu se lasă antrenată sistematic de către cei care pledează în această direcție.

- *Interpretarea îngustă a restricțiilor la drepturile garantate.* O altă modalitate de consacrare a unei interpretări largi a drepturilor garantate constă adeseori, pentru Curte, de a aprecia restrictiv derogările la aceste drepturi, prevăzute chiar în textul Convenției. Găsim un exemplu tipic în Hot. Klass: „referitor la art. 8, par. 2 CEDO, implicând o excepție la un drept garantat de Convenție, acest paragraf cheamă la o interpretare îngustă. Caracteristic pentru Statul „polițist”, dreptul de a supraveghea în secret cetățenii nu este tolerat, după Convenție, decât în măsura strict necesară pentru apărarea instituțiilor democratice”.

- *Autonomia noțiunilor convenționale.* Acest procedeu ocupă, evident, un loc de alegere între metodele de interpretare ale Curții. Dacă noțiunile de drept comun pe care le găsim în Convenție ar trebui sistematic să fie interpretate făcându-se referință la conceptele corespondente ale dreptului intern, atunci ar avea loc inevitabil o măcinare a vocației de interpretare uniformă a mecanismului de control instituit de ele. Din aceste rațiuni, Curtea a avut grijă de a da un conținut normativ propriu – „autonom” – unei serii de concepte convenționale precum cele din art. 5: „detenție”, „privațiune de libertate”, „tribunal”, „condamnare”, „alienat”, „vagabond”, „magistrat”; din art. 6: conceptului de „tribunal”, „contestare”, „drepturi și obligații cu caracter civil”, „acuzare în materie penală”; din art. 7: „condamnare”; din art. 8, par. 2, art. 9 par. 2, art. 10, par. 2, art. 11 par. 2: conceptul de „lege”; din art. 25: „victimă”; din art. 50: „parte lezată”.

- *Marja de apreciere a statelor.* Convenția nu vizează a consacra un drept uniform și egal, dar de a degaja un standard minim de protecție.

Doctrina marjei de apreciere traduce ideea că Curtea Europeană nu vrea să se substituie jurisdicțiilor naționale, care sunt mai aproape de realitățile juridice, economice și sociale în care s-a ivit diferendul supus în final Strasbourgului. În această privință este semnificativ faptul că Curtea nu a vrut să se determine definitiv, precizând că întinderea marjei de apreciere variază în dependență de circumstanțe, domenii și context.

- Necesitatea supunerii „marjei de apreciere” unui „control european”. În conformitate cu jurisprudența constantă a Curții „Statele Contractante se bucură de o anumită „marjă de apreciere” pentru a stabili existența și întinderea necesității unei ingerințe, dar ea există împreună cu un control european în ceea ce privește legea și deciziile care se aplică, exercitând acest control Curtea trebuie să cerceteze dacă măsurile luate la nivel național, în principiu, sunt justificate și sunt proporționale.

Printre altele, Curtea a precizat că „controlul european” trebuie să fie strict, în dependență de importanța acestor drepturi, importanță pe care Curtea de nenumărate ori a subliniat-o. Necesitatea de a le restrânge trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare. Vedem deci că această „marjă de apreciere” nu este limitată și că Curtea „este competentă să decidă asupra compatibilității unei ingerințe cu Convenția”.

- *Trimiterea punctuală și ocazională la dreptul național.* Originile „naționale” marcate de anumite concepte convenționale deseori au incitat Curtea să se bazeze punctual pe dreptul național sau practica națională pentru a degaja întinderea unei noțiuni a Convenției.

- *Luarea în considerație al „numitorului comun al drepturilor naționale”.* Uneori Curtea a ținut cont, în hotărârile sale, de existența sau absența a unui „numitor comun” al sistemelor juridice ale Statelor Contractante. Cel mai elocvent caz, în acest sens, este hotărârea dată în afacerea *Marckx*. Curtea a considerat că sub aspectul efectelor juridice, asimilarea filiației naturale cu cea legitimă corespunde unei tendințe a dreptului intern „al majorității Statelor membre ale Consiliului Europei”.

- *Lipsa forței de constrângere a precedentului jurisprudențial.* În fine, trebuie de menționat faptul că Curtea Europeană n-a dorit să se considere legată prin deciziile sale anterioare. Într-o manieră semnificativă, în a treia sa hotărâre cu privire la problema de compatibilitate a transsexualității cu articolul 8 al Convenției, Curtea Europeană s-a pronunțat într-un mod net:

Curtea nu se leagă prin deciziile sale anterioare. Ea mereu are obișnuința să urmărească și să aplice doctrina în interesul securității juridice și dezvoltării coerente a jurisprudenței vizând Convenția.

Alt aspect relativ puțin cunoscut al operei de interpretare a Curții sunt principiile generale de drept comune Statelor membre ale Consiliului Europei, principii generale la care Curtea se referă uneori expres. Anumiți autori merg până a face distincție din această practică eforturile organelor de la Strasbourg de a elabora un „*jus commune*”.

Cele două principii care au focalizat atenția observatorilor sunt incontestabil:

- principiul proporționalității, care a fost abundent studiat și
- principiul legalității, care se întrevide anume în cuvintele „prevăzut(ă) de lege” în Convenție.

Dar există o serie de principii care merită a fi menționate:

- principiu rezultat din economia generală a Convenției;
- principiul „*bunei credințe*”;
- principiul *protecției încrederii*, inerent unei societăți democratice;
- principiul *securității juridice*;
- principiul *economiei procedurii*;
- principiul *respectului formalismului* în procedură, principiu care cere părților ca ele să invoce la timp și cu o claritate suficientă mijloacele sale;
- principiul *dezvoltării coerente a jurisprudenței* Curții ș.a.